

**Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden**

## 1225

Vragen van het lid **Kostić** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de felle kritiek op dierenpark Mondo Verde* (ingezonden 15 december 2023).

Antwoord van Minister **Adema** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 13 maart 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 748.

**Vraag 1**

Kent u het bericht «Felle kritiek op Limburgs dierenpark: «Dit soort plekken zouden niet mogen bestaan»»?<sup>1</sup>

**Antwoord 1**

Ja.

**Vraag 2**

Hoe omschrijft u de wijze waarop dieren, waaronder leeuwen, tijgers, wolven en kamelen, worden gehouden in dierenpark Mondo Verde, zoals is te zien op de foto's?

**Antwoord 2**

De foto's geven een gedeelte van de verblijven van de dieren weer en geven daardoor geen compleet beeld van de dierverspreiding. Ik heb op basis van de foto's dan ook niet voldoende informatie om een zorgvuldig oordeel over de dierverspreiding te geven. Dat is ook de reden waarom de visitatiecommissie diervergaderingen een diervergadering altijd bezoekt wanneer zij adviseren over de vergunningverlening van nieuwe verblijven en waarom diervergaderingsinspecties en controles op het naleven van de diervergaderingvergunning altijd fysiek plaatsvinden.

**Vraag 3**

Wat vindt u ervan dat de wolven worden gehouden in een klein, modderig verblijf, zonder beschutting en zonder bescherming tegen extreme weersomstandigheden?

<sup>1</sup> Loopings, 9 december 2023, «Felle kritiek op Limburgs dierenpark: dit soort plekken zouden niet mogen bestaan» (<https://www.loopings.nl/weblog/24250/Felle-kritiek-op-Limburgs-dierenpark-Dit-soort-plekken-zouden-niet-mogen-bestaan.html>).

#### Antwoord 3

Een dierentuin moet ieder verblijf dat zij bouwen melden bij RVO. RVO toetst dan of het verblijf voldoet aan de algemene dierenwelzijnseisen uit art. 1.6 t/m 1.8 van het Besluit houders van dieren (Bhvd) en aan aanvullende eisen op het gebied van onder meer dierenwelzijn en veiligheid uit hoofdstuk 4 van het Bhvd. Als deze toets succesvol is doorlopen, wordt een vergunning voor onbepaalde tijd afgegeven. Zo lang een dierentuin zich aan zijn vergunning houdt, wordt voldaan aan de basale dierenwelzijnseisen die gesteld zijn. Er is bij vergunningverlening immers getoetst op onder meer bescherming tegen extreme weersomstandigheden (art. 1.6, lid 3 van het Bhvd) en of de dieren voldoende ruimte hebben om soorteigen gedrag uit te oefenen (art. 4.7, lid 1, sub b van het Bhvd). Wanneer een dierentuin substantiële wijzigingen in een verblijf aanbrengt, moet dit gemeld worden bij RVO. De dieren mogen dan pas weer in het verblijf tentoongesteld worden nadat RVO opnieuw heeft getoetst of het verblijf aan de gestelde eisen voldoet.

Mondo Verde heeft in 2017 een vergunning ontvangen voor het wolvenverblijf en RVO heeft recent onderzocht of het verblijf waarin de dieren tentoongesteld worden overeenkomt met de afgegeven vergunning. Tijdens de inspectie bleek dat het wolvenverblijf momenteel wordt verbouwd en dat de wolven zich achter de schermen bevinden. Omdat de deze situatie tijdelijk is en de dieren niet worden tentoongesteld is er geen vergunning nodig om de dieren in het verblijf achter de schermen te houden. Voordat de wolven opnieuw tentoongesteld kunnen worden in het aangepaste verblijf voor de schermen, moet RVO het verblijf opnieuw goedkeuren.

#### Vraag 4

Wat vindt u ervan dat een kameel wordt gehouden in een klein, bestraat verblijf van enkele vierkante meters?

#### Antwoord 4

In mijn antwoord op vraag 3 heb ik uitgelegd dat er bij vergunningverlening wordt getoetst of de dieren in het verblijf voldoende soorteigen gedrag kunnen uitoefenen. Ook vind ik het belangrijk dat dierverblijven een goed beeld geven van de natuurlijke leefwijze van een dier. Het dierenpark heeft geen vergunning voor het tentoonstellen van kamelen in het betreffende verblijf. RVO zal het dierenpark hierop aanspreken en de situatie moet hersteld worden.

Ik vind het een kwalijke zaak wanneer dierentuinen wijzigingen in hun dierentuin niet melden, omdat er dan geen toets op onder meer dierenwelzijn en educatie plaatsvindt. De NVWA heeft recent een dierenwelzijnsinspectie uitgevoerd bij Mondo Verde, waarbij ook naar de kamelen is gekeken. De rapportage van de NVWA is recent verstuurd naar RVO, die verantwoordelijk is voor de afhandeling van de inspectie en de handhaving binnen dierentuinen. RVO zal zich, als er overtredingen worden geconstateerd, beraden op de te nemen maatregelen.

#### Vraag 5

Wat vindt u ervan dat pal naast de kleine verblijven van de leeuwen en de tijgers verschillende (luidruchtige) attracties zijn, wat kan zorgen voor onnodige angst en stress bij deze dieren?

#### Antwoord 5

Dierentuinen moeten zich richten op de dieren, conservatie en educatie. Een focus op vermaak van bezoekers, bijvoorbeeld door de bouw van attracties, sluit niet aan bij de maatschappelijke taak van dierentuinen. Bovendien vind ik een attractiepark geen geschikte omgeving voor wilde dieren, dit staat namelijk haaks op het nabootsen van een natuurlijke leefomgeving voor de dieren.

#### Vraag 6

Kunt u bevestigen dat op de foto's meerdere overtredingen van de Wet dieren en het Besluit houders van dieren te zien zijn, zoals het ernstig beperken van het soorteigen gedrag en de bewegingsvrijheid van de dieren en het ontbreken van bescherming tegen weersomstandigheden?

#### Antwoord 6

De NVWA heeft recent een dierenwelzijnsinspectie bij Mondo Verde uitgevoerd. Uit het rapport van de NVWA, dat zeer recent naar RVO is gestuurd, moet blijken of dierenwelzijn voldoende is geborgd of dat er overtredingen van de Wet dieren of het Besluit houders van dieren zijn geconstateerd. Zie verder ook mijn antwoorden op de vragen 2 en 3.

#### Vraag 7

Gaan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) handhavend optreden tegen de slechte omstandigheden voor de dieren in dit dierenpark? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

#### Antwoord 7

Wanneer uit bovengenoemd inspectierapport blijkt dat er overtredingen zijn geconstateerd, zullen maatregelen worden genomen. Welke maatregelen RVO neemt is maatwerk en hangt onder meer af van de historie en de ernst van de overtreding.

#### Vraag 8

Hoeveel controles hebben er in de afgelopen vijf jaar plaatsgevonden bij Mondo Verde? Zijn er bij deze controles misstanden geconstateerd? Zo ja, welke?

#### Antwoord 8

Mondo Verde is de afgelopen 5 jaar 5 maal gecontroleerd op naleving van de dierentuinregelgeving. Tijdens de inspecties zijn verschillende overtredingen geconstateerd. Hierbij ging het om het tentoonstellen van diersoorten zonder vergunning, het niet voldoen aan voorschriften die verbonden zijn aan de dierentuinvergunning en overtredingen op het gebied van dierenwelzijn, veiligheid en registratie. Hierbij zijn een last onder dwangsom en drie schriftelijke waarschuwingen gestuurd.

Daarnaast is Mondo Verde in 2021 en 2022 gecontroleerd op dierenwelzijns-overtredingen. Eén controle was akkoord na herstel. Het betrokken dier is tijdens de inspectie uit het verblijf gehaald en naar een dierenarts overgebracht. Ook in 2022 is een dierenwelzijnsovertreding geconstateerd, Mondo Verde heeft dit na de inspectie hersteld.

#### Vraag 9

Kunt u bevestigen dat uw ambtsvoorganger een aanvraag van Mondo Verde om hun dierentuinvergunning uit te breiden heeft afgewezen, omdat er niet genoeg rekening werd gehouden met het soort eigen sociale gedrag van de dieren, er geen rust- en schuilplaatsen waren en de dieren zich niet konden afzonderen?<sup>2</sup>

#### Antwoord 9

Het klopt dat in de voorgaande jaren meerdere door Mondo Verde ingediende wijzigingen van de dierentuinvergunning zijn afgewezen. In 2020 betrof het een aanvraag voor het tentoonstellen van panthers. Deze aanvraag is afgewezen omdat in het verblijf onvoldoende rust- en schuilplaatsen voor de dieren aanwezig waren. Na handhaving door RVO en een rechtszaak heeft Mondo Verde een extra verblijf gemaakt en is de aanvraag alsnog goedgekeurd. In 2022 heeft RVO een aanvraag van Mondo Verde met betrekking tot brilkaaimannen afgewezen omdat het verblijf niet meer geschikt was voor de dieren. Mondo Verde heeft deze dieren uit de collectie gehaald.

#### Vraag 10

In hoeverre zijn er op dit moment rust- en schuilplaatsen voor de gehouden leeuwen, tijgers, kamelen, wolven en panthers en in hoeverre kunnen deze dieren soort eigen sociaal gedrag vertonen en zich afzonderen van elkaar?

---

<sup>2</sup> College van Beroep voor het bedrijfsleven, 29 juni 2021, Rechtspraak.nl, ENCLI:NL:CBB:2021:67 (<https://uitspraken.rechtspraak.nl/#/details?id=ECLI:NL:CBB:2021:673>).

#### Antwoord 10

Zoals ik in mijn antwoord op vraag 3 heb uitgelegd, wordt bij het verlenen van de dieren tuinvergunning onder meer getoetst op bescherming tegen extreme weersomstandigheden en de mogelijkheid om soorteigen gedrag te vertonen, ook soorteigen sociaal gedrag valt hieronder.

Wanneer specifiek wordt gekeken naar rust- en schuilplaatsen, zijn voor de leeuwen en tijgers volgens de vergunning bijvoorbeeld binnenverblijven aanwezig waar zij zich kunnen afzonderen. Met betrekking tot de panthers verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 9 en met betrekking tot de wolven verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 3.

Voor het kamelenverblijf is geen vergunning aanwezig, zoals ik heb uitgelegd bij vraag 4. Uit de bevindingen van de dierenwelzijnsinspectie moet blijken of de kamelen voldoende kunnen schuilen tegen de weersomstandigheden en soorteigen sociaal gedrag kunnen vertonen. Ook als Mondo Verde alsnog een vergunning voor dit verblijf aanvraagt, zal opnieuw worden getoetst of het verblijf aan alle dierenwelzijns-eisen voldoet.

#### Vraag 11

Kunt u bevestigen dat er ook nog meerdere andere ernstige dierenwelzijnsproblemen waren in ditzelfde dierenpark, waaronder een leeuwenwelpje dat werd doodgebeten<sup>3</sup>, een gibbon die is verdrongen<sup>4</sup> en twee wolvenpups die aan verwondingen zijn overleden<sup>5</sup>?

#### Antwoord 11

Ik ben bekend met de genoemde incidenten. Er is geen meldplicht voor dierentuinen met betrekking tot dergelijke incidenten. Wel is er tijdens controles aandacht voor incidenten, zoals krab- en/of bijtincidenten met bezoekers en personeel en ontsnappingen.

#### Vraag 12

Bent u bereid om, vanwege al deze misstanden en dierenwelzijnsproblemen, de dieren tuinvergunning van dierenpark Mondo Verde in te trekken? Zo nee, waarom niet?

#### Antwoord 12

Dierenwelzijn staat voor mij voorop en ik stel hoge eisen aan moderne dierentuinen. Ik neem de signalen over dierenwelzijnsproblemen binnen dierentuinen serieus. Zoals ik in mijn antwoord op vraag 7 heb aangegeven, zijn de maatregelen die genomen worden maatwerk. RVO is in afwachting van de bevindingen van de dierenwelzijnsinspectie bij Mondo Verde en zal zich, als er overtredingen worden geconstateerd, beraden op de te nemen maatregelen.

#### Vraag 13

Kunt u deze vragen één voor één en binnen de daarvoor gestelde termijn beantwoorden?

#### Antwoord 13

Ja.

<sup>3</sup> Algemeen Dagblad, 13 juli 2018, «Leeuwenwelpje doodgebeten voor het oog van bezoekers» ([www.ad.nl/binnenland/leeuwenwelpje-doodgebeten-voor-het-oog-van-bezoekers-a91efb60/](http://www.ad.nl/binnenland/leeuwenwelpje-doodgebeten-voor-het-oog-van-bezoekers-a91efb60/)).

<sup>4</sup> De Stentor, 11 januari 2017, «Slingeraap voor ogen bezoekers verdrongen», ([https://www.destentor.nl/binnenland/slingeraap-voor-ogen-bezoekers-verdrongen-ac00dd91/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F&cb=e8d24cbbe14e256e8a78ac74ba32583b&auth\\_rd=1](https://www.destentor.nl/binnenland/slingeraap-voor-ogen-bezoekers-verdrongen-ac00dd91/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F&cb=e8d24cbbe14e256e8a78ac74ba32583b&auth_rd=1)).

<sup>5</sup> 1 Limburg, 11 juni 2021, «Wolvenpups overleden in Mondo Verde: «Mokerslag»» (<https://www.1limburg.nl/nieuws/1430135/wolvenpups-overleden-in-mondo-verde-mokerslag>).